

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

DOI: <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series14.2024.32.15>

УДК 373.3.015.31:7

Тодосієнко Н. Л.¹, Барановська І. Г.²

Формування мистецької компетентності дітей як необхідна складова професійної підготовки майбутніх учителів

У статті розкриваються особливості професійної підготовки майбутніх учителів до формування мистецької компетентності дітей, пробудження в них інтересу до мистецтва, залучення до художньо-творчої діяльності. Окреслено завдання загальної мистецької освіти як підсистеми шкільної освіти, яка гармонійно поєднує навчання, виховання і розвиток дітей і молоді засобами мистецтва і яка покликана підготувати їх до активної участі в соціокультурному житті, до подальшої художньо-естетичної самоосвіти. Інтегративний аспект мистецької освіти передбачає наявність умінь комплексного застосування знань, що забезпечує майбутнім учителям творчий підхід до мистецької та художньо-естетичної діяльності. Досліджено концептуальну ідею розроблення змісту загальної мистецької освіти, метою якої є цілісний художньо-естетичний розвиток особистості на основі взаємодії різних видів мистецтва та координації знань, умінь та уявлень, набуття яких необхідне для формування у свідомості учнів поліхудожнього та полікультурного образу світу.

Ключові слова: мистецька компетентність, мистецтво, майбутні учителі музичного мистецтва, молодший шкільний вік, художня інтерпретація мистецьких творів, естетична творчість.

Вступ. Система естетичного виховання постає важливим компонентом сучасної освіти, яка спрямована на загальний і художній розвиток дітей, розуміння прекрасного у світі, природі та мистецтві. Застосування педагогічно адаптованих художньо-практичних навичок і умінь, знань, ціннісного ставлення до світового та національного мистецтва, досвіду сприймання естетичної культури та художньо-творчої діяльності є важливими компонентами естетичної освіти. Засвоєння краси та важливих елементів навколишнього світу є основою творчого процесу формування естетичної культури особистості – ці елементи відображаються в мистецтві, музиці, театрі, кіномистецтві, літературі та мистецтві танцю. Концептуальною ідеєю розроблення змісту загальної мистецької освіти є цілісний художньо-естетичний розвиток особистості на основі взаємодії різних видів мистецтва та координації знань, умінь та уявлень, набуття яких необхідне для формування у свідомості учнів поліхудожнього та полікультурного образу світу. Набуття майбутніми вчителями навичок роботи з дітьми молодшого шкільного віку, спрямованих на вдосконалення їхньої культурної компетентності, сприяє інтелектуальному й загальному розвитку особистості, формуванню в неї здатності реагувати на запити сьогодення. Згідно нового базового закону «Про освіту», концепції Нової української школи розпочалося упровадження нового змісту мистецької освіти, який заснований на формуванні мистецьких компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві.

¹ **Тодосієнко Наталія Леонідівна**, Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, <https://orcid.org/0000-0001-9473-2357>

² **Барановська Ірина Георгіївна**, Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, <https://orcid.org/0000-0002-8223-1683>

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підґрунтям нашого дослідницького пошуку послуговували деякі ідеї щодо вдосконалення системи педагогічної освіти таких науковців як О. Дубасенюк, В. Зінченко, І. Зязюн, В. Кремень, Л. Лук'янова, О. Моляко, Н. Ничкало. Питання мистецької педагогіки одержали авторську інтерпретацію в працях таких науковців, як Б. Брилін, Л. Коваль, Н. Миропольська, Н. Онищенко, О. Рудницька, О. Щолокова, Г. Шевченко. Важливим є досвід зарубіжних колег, зокрема дослідження використання мистецтва в освітньому процесі вищої школи Польщі, США, інших країнах Європи таких науковців як М. Anderson, А. Jones, М. Kwoka. Проблеми творчого розвитку особистості присвячено також низку зарубіжних досліджень – Р. Арнхейм, А. Маслоу, Г. Рід та ін.

Мета статті полягає у дослідженні сучасних підходів до формування мистецької компетентності дітей молодшого шкільного віку в контексті професійної підготовки майбутніх вчителів.

Виклад основного матеріалу. Згідно з державним стандартом предмети мистецтва мають утворювати єдиний наскрізний цикл, спрямований на всебічне неперервне опанування учнями художніми цінностями впродовж усього терміну навчання в школі, починаючи ще з виховання засобами мистецтва в системі шкільної освіти. Використання різноманітних видів інтеграції художніх знань учнів, починаючи з міжпредметних зв'язків, є досить відомою сферою педагогічної творчості для сучасного вчителя як початкових класів, так і музичного мистецтва – це особливості професійної діяльності яка пов'язана з викладанням кількох предметів. Проте, на відміну від інтегрування змісту окремих предметів під час вивчення певних тем, викладання за інтегрованою програмою «Мистецтво» в початковій школі передбачає системність роботи.

У контексті формування Європейського освітнього простору є якісна професійна підготовка майбутніх учителів, тому актуальність формування компетентностей в сучасній початковій школі підсилюється низкою суперечностей, що виникають між консервативною, неефективною на сьогодні «знаннєвою» парадигмою освіти та вимогами компетентнісного підходу в Концепції НУШ; між необхідністю формування в учнів початкових класів життєво важливих компетенцій та недостатньою ефективністю використання дидактико-методичних засобів мистецької освітньої галузі; між високим навчально-виховним, розвивальним потенціалом освітньої галузі «Мистецька освіта» в початковій школі. Вчителю слід урахувати вікові психолого-фізіологічні особливості дітей та часто невинуваті ставлення більшості вчителів, батьків та учнів до уроків мистецької галузі в як до другорядних.

Отже, шкільна мистецька освіта – це ядро системи художньо-естетичного виховання, яка часто розглядається у двох значеннях: широкому (соціальному) як процес духовно-естетичного збагачення особистості шляхом залучення до цінностей мистецтва в соціо-культурному просторі (естетична соціалізація); вузькому (суто педагогічному) як забезпечення спеціально організованих педагогічних умов формування духовного світу особистості засобами мистецтва у навчальних і позашкільних закладах. Під час опанування мистецьких цінностей учні засвоюють певні знання і набувають різноманітних умінь і навичок. Водночас вони є лише засобом художнього розвитку, тобто становлення особистості як суб'єкта художньої діяльності, що передбачає розвиненість сенсорної та емоційно-

почуттєвої сфер, образно-асоціативного мислення, загальних і спеціальних здібностей і якостей.

Задля виявлення та обґрунтування шляхів і засобів формування ключових компетентностей в учнів початкової школи на уроках мистецької освітньої галузі перед учителем постають наступні завдання: 1) розглянути ключові компетентності учнів у світлі вимог Нової української школи; 2) з'ясувати педагогічні шляхи і засоби формування ключових компетентностей в учнів початкової школи на уроках мистецької освітньої галузі.

Формування ключових компетентностей учня початкової школи засобами мистецької освіти є компонентом цілісного навчально-виховного процесу, який забезпечений методологічним інструментарієм НУШ, зокрема: заміною освітньої парадигми репродуктивного засвоєння знань, умінь та навичок на дитиноцентричну педагогіку партнерства; здобуттям здатностей дитини комунікувати у різному соціальному середовищі з однолітками та дорослими, довіллям, бути вдумливим, творчим, емпатійним споживачем здобутків своєї національної та світової культури, проявляти творчість та ініціативу. Умовою реалізації цієї мети в початковій школі є застосування компетентнісного підходу, суть якого пов'язана із виробленням здатності застосувати набуті знання, навички у будь-яких ситуаціях особистісного життя. Результат використання компетентнісного підходу на уроках мистецької освітньої галузі – формування ключових компетентностей, які порадник для вчителя НУШ пояснює як динамічну комбінацію знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначають здатність особи успішно провадити навчальну і професійну діяльність.

У сучасній педагогічній науці поняття «компетентність» трактується як готовність до виконання певної діяльності, спроможність використовувати набуті знання, вміння, навички в житті. У сукупності всі результати мистецької освіти мають забезпечувати готовність особистості до самостійної художньої діяльності, тобто естетичну компетентність. Компетентність як прагнення і здатність до зростання – це саме той аспект новизни, який сьогодні осмислюється на рівні теорії особистісно зорієнтованого виховання, але, на жаль, надто повільно загальноосвітньою практикою втілюється з огляду на недостатню розробку відповідних педагогічних технологій. Іноді поняття «компетентність» розуміють дещо спрощено, як певну сукупність знань і вмінь, що забезпечують готовність до відповідної діяльності [14]. У всіх програмах для початкової школи, зокрема й у програмі «Мистецтво», визначено знання, вміння, уявлення, якими має володіти учень. Водночас та чи інша компетентність побудована на комплексі взаємопов'язаних процедур – комбінації цінностей, емоційних ставлень, знань, умінь, мотивів, відносин тощо, які відображають інтегровані результати навчання з предметів та особистісні якості й цінності. Тобто компетентність має особистісно-діяльнісний і міжпредметний характер.

Науковці поділяють компетентності на базові (провідні, ключові, універсальні) і спеціальні (специфічні, предметно-професійні), хоча межі між ними досить умовні. Підкреслимо, що окрім суто предметних конкретних знань і способів дій у вузькоспеціальній діяльності будь-який тип компетентності обов'язково включає універсальні людські якості й здібності, які не залежать від сфери їх вияву. Такими є, наприклад, ініціативність, здатність організувати діяльність або інших людей, вміння адаптуватись у нових нестандартних ситуаціях,

готовність критично аналізувати та адекватно оцінювати результати діяльності не лише як значущі для себе, а як такі, що матимуть наслідки для інших. Перелічені вище ознаки загальної компетентності ґрунтуються не просто на знаннях і вміннях у тій чи іншій галузі, а на ціннісних пріоритетах особистості та особливостях її ментального досвіду.

Ураховуючи загальні дидактичні підходи та специфіку навчального предмета «Мистецтво», ми пропонуємо наступну класифікацію компетентностей: 1) особистісні: загальнокультурні – світоглядні уявлення та ціннісні орієнтації; спеціальні – це мистецький тезаурус, ментальний естетичний досвід, художньо-творчі здібності, художньо-образне мислення; 2) соціальні: комунікативні, що передбачають здатність до спілкування та взаєморозуміння; соціально-практичні – здатність до співпраці, роботи в команді; 3) функціональні: предметні знання та вміння – музичні, образотворчі тощо; міжпредметні – галузеві (художньо-естетичні) та міжгалузеві (художньо-гуманітарні); метапредметні (загальнонавчальні): інформаційно-пізнавальні (здатність до пошуку та оперування інформацією); саморегуляції (вміння організувати та контролювати власну діяльність, здатність до самореалізації і самовдосконалення).

Зрозуміло, що перелічені компетентності дитина набуває протягом усіх етапів навчання в школі, але в початковій ланці мистецької освіти закладаються основи всіх груп – особистісних, соціальних, загально навчальних і предметних компетентностей. Базові компетентності є змінними у різних освітніх системах, їх структура залежить від багатьох факторів – суспільних і особистісних. Тому опанування вчителями технологій інтегрованого навчання сприятиме перебудові їхньої свідомості в напрямку відмови від одномірного вузько спеціалізованого бачення ролі мистецтва в школі, від звички протиставляти види мистецтв замість пошуку схожих рис і властивостей. Успішність реалізації нових ідей залежить від підвищення мотивації та педагогічної майстерності вчителів. «Повноцінна практична реалізація вимог Нової української школи зумовлює необхідність поряд із предметними компетентностями розвивати на уроках мистецтва й цілу низку ключових компетентностей, які виходять за рамки окремої освітньої галузі й потребують розробки відповідних міжпредметних методичних засад» [1, с. 121].

Майбутнім вчителям слід засвоїти розподіл і класифікацію компетентностей: «компетентності ключові (або: провідні, базові, універсальні, міжпредметні) і предметні (або: специфічні, професійні). Так, на розвиток ключових компетентностей спрямовують чинні навчальні програми для закладів початкової освіти: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною; математична компетентність; компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій, екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність; інноваційність» [1, с. 37].

Особливостями предметних компетентностей у мистецькій освітній галузі є впровадження в заклади загальної початкової освіти замість традиційних автономних предметів «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво» нового інтегрованого курсу «Мистецтво». Назва «предметні компетентності» за змістом

співпадає з назвою «галузеві компетентності», адже віднині освітня галузь у початковій школі представлена лише одним однойменним предметом. «Предметні галузеві мистецькі компетентності (тобто функціональні стосовно мистецтва) вбирають та інтегрують музичні, образотворчі, хореографічні, театральні, екранні сегменти, які умовно можна назвати вузько предметними» [10, с. 43].

Отже, естетична компетентність – це здатність особистості емоційної, вільної, насиченої, спонтанної активності з власного прояву сприймання, оцінки і творчості, в якій вона може застосувати наявні знання, засвоїти нові, продовжити свій особистісний розвиток через прагнення до участі у естетичному процесі інтерпретації та створення прекрасного, творчих діях, естетичних інтересах, почуттях, прагненнях.

Іноді поняття компетентність розуміють дещо спрощено, як певну сукупність знань і вмінь, що забезпечують готовність до відповідної діяльності, особистісне емоційно-ціннісне ставлення людини до певної діяльності. «Компетентність побудована на комплексі взаємопов'язаних процедур – комбінації знань і вмінь, а також ставлень, мотивів, відносин і власного досвіду в цій царині, які відображають інтегровані результати навчання та особистісні якості й цінності людини. Компетентності дають змогу усунути суперечності між засвоєними теоретичними відомостями та їх використанням для розв'язання конкретних життєвих завдань» [12, с. 249].

Предметна мистецька компетентність в освітньому просторі (музична, образотворча, хореографічна, театральна, екранна – це здатність до пізнавальної і практичної діяльності у певному виді мистецтва, творчого самовираження. Вчителю важливо формувати предметні компетентності учнів на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» в контексті вимог Нової української школи, які розподіляються на три групи відповідно до трьох видів інтеграції: 1) світоглядний або тематичний вид інтеграції – здійснюється в межах спільної для різних видів мистецтва тем, пов'язаних із відображенням у мистецтві різних аспектів життя, навколишнього світу; 2) естетико-мистецтвознавчий вид інтеграції – передбачає опанування споріднених для різних видів мистецтв понять і категорій; 3) комплексний вид інтеграції – поєднав провідні інтегратори з двох попередніх груп.

У сучасній педагогіці поняття «інтеграція» – «дієвий засіб систематизації змісту, структурування навчального матеріалу та його узагальнення в розширеному просторі міжпредметних зв'язків; інноваційна педагогічна технологія, яка, звісно, як і всі нові явища в освіті, потребує ґрунтовного дослідження» [11, с. 300]. Диференціація у мистецькій освіті та її спрямована на те, щоб бачити різне: музика – часове мистецтво, живопис – просторове; хореографія – процесуально-динамічне, скульптура – статичне; театр – конкретно-образне, архітектура – абстрактне, а інтеграція прагне до спільних ознак між різними видами мистецтв (споріднена образність та емоційність творів мистецтва, гармонійність мистецьких форм, схожість ритмічної організації художнього матеріалу, «здатність відбивати явища і властивості світу через родові узагальнення, що виражається у понятті «жанр») [8, с. 11].

Таким чином, дидактичний інструментарій формування мистецької компетентності із застосуванням інтегративних художньо-педагогічних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів, ґрунтування їх на методах і прийомах порівняння – полягає у «встановленні подібності й відмінності між різними художніми явищами, та аналогії – пошуку часткової схожості між ними за допомогою виявлення образних асоціацій» [9, с. 151].

Як відомо, в концепції НУШ визначені компетенції освіти відповідно до Рекомендацій Європейського парламенту та Ради Європи щодо їх формування упродовж життя. Заміна знаннєвої парадигми компетентнісною не виключає інформативність уроків мистецької освітньої галузі. Вчитель повинен вміти створити педагогічні ситуації та поставити задачі для вмотивованого зацікавлення учнів, емоційного занурення у зміст твору і виявлення своїх думок, вражень, почуттів. У результаті застосування інтегративних художньо-педагогічних технологій до формування естетичної компетентності майбутні вчителі повинні оволодіти наступними програмними результатами навчання: показати знання творів мистецтва українських і зарубіжних авторів широкому діапазоні його видів, жанрів і форм; вербально інтерпретувати інтонаційно-образний зміст мистецьких творів у процесі колективних обговорень і дискусій; розуміти особливості технології формування мистецької компетентності учнів початкової школи засобами музичного, візуального та театрального мистецтва, роль мистецтва у вихованні загальної та естетичної культури особистості дитини; опанувати основні елементи мови мистецтва, виражальні можливості і значення їх для створення художнього образу; ознайомитися з видами інтегрованої мистецької діяльності дітей у шкільних закладах освіти в навчальній та виховній роботі; знати основні музичні поняття та необхідну мистецьку термінологію; усвідомлювати особливості художньої мови, специфіку вираження інформації в музиці, театрі, фотомистецтві, хореографії, архітектурі; засвоїти специфіку мови мистецтва, її елементів; вивчити засоби художньої виразності; усвідомити історичний розвиток мистецьких дисциплін та їх взаємозв'язок; зв'язок мистецьких дисциплін з сучасними шкільними програмами; демонструвати «сформованість професійно-педагогічних навичок, необхідних для роботи майбутнього вчителя мистецтва в загальноосвітній школі» [5, с. 58].

Отже, майбутньому вчителю мистецтва слід розглянути ключові компетентності учнів початкових класів у світлі вимог Нової української школи; з'ясувати педагогічні шляхи і засоби формування ключових компетентностей в учнів початкової школи на уроках мистецької освітньої галузі, зокрема: формувати комплекс ключових естетичних та мистецьких компетентностей шляхом набуття власного теоретичного та практичного досвіду; опанувати методичні основи організації мистецької діяльності дітей; на високому рівні організовувати та проводити естетичну навчальну і виховну роботу, виховувати музичну культуру дітей, яка пробуджує у них інтерес до самореалізації та естетичного самовдосконалення у художньо-творчій діяльності; опановувати музику у зв'язках із іншими видами мистецтва для глибшого розуміння специфіки її образної мови та загальних закономірностей художнього відображення дійсності та внутрішнього світу людини у мистецтві; володіти основними прийомами гри на музичних інструментах; визначати настрій та характер музичного твору; проводити музично-естетичні бесіди з наступним художнім аналізом ідейно-образного змісту творів; демонструвати навички гри на дитячих музичних інструментах; складати розповіді-пояснення з елементами казки до тем з основ музичної грамоти; самостійно опрацьовувати музичний твір, визначати навчальні, розвивальні, виховні можливості інструментальної мініатюри; забезпечення інструментальної діяльності, історичних аспектів розвитку інструментального музикування, знань назв інструментів, що використовуються у музично-виховній роботі [13].

Нами з'ясовано дійсний стан сформованості мистецької компетентності дітей – обізнаність з творами мистецтва (музики, живопису, літератури). Опитування показало дійсний стан сформованості мистецької компетентності, а також співвідношень мистецьких уподобань молодших школярів: дитячим творам і естрадним пісням віддали перевагу по 29%, наступними переважають народна писемна і художня творчість – 19%, дитячі напрямки – 19%, казка – 8%, класичні – 6%, опера – 4%, авторські – 1%, духовні – 1%, всі інші твори мистецтва – 3%. Як показало дослідження, діти надають перевагу (61%) естетичним враженням, які отримали завдяки засобам масової інформації. Невелика частина опитаних (24%) надає перевагу народному фольклору (пісенна творчість, народний живопис та ін.). Зовсім мізерна кількість учнів (14%) віддана класичним творам мистецтва, причому цей вибір зробили діти, які навчаються в музичних, художніх школах, студіях або школах мистецтв [10, с. 98].

Наша методика формування мистецької компетентності передбачає готовність до участі у творчому процесі, в оптимальних організаційних формах мистецької діяльності для розв'язання визначених завдань: прагнення до здійснення художньо-творчої діяльності в закладах загальної середньої освіти; набуття творчих умінь, а саме: музично-виконавських, сценічно-артистичних, художніх, організаційних, активній мистецькій діяльності; участь у художньо-творчому процесі; творча інтерпретація молодшими школярами художніх образів творів мистецтва; оригінальність творчого вираження естетичних вражень; яскравість використання художніх засобів мистецького відтворення дійсності; глибина естетичних вражень заснованих на поліхудожній основі; конструктивність побудови особистісної поведінки учнів; здатність до генерування творчих ідей.

На нашу думку, системне включення школярів в поліхудожню діяльність на основі співтворчості вчителя й учнів передбачає включення дітей у мистецьку творчість під вмілим керівництвом учителя, що передбачає розширення естетичного досвіду, художню інтерпретацію творів мистецтва. Передбачено «підготовку з учнями повноцінних мистецьких художньо-творчих заходів; застосування мистецько-ігрової діяльності; мистецьких проєктів; створення продуктів дитячої творчості; реалізацію умов організації художньо-творчої діяльності; використання ігрового підходу до формування естетичного сприймання дітей молодшого шкільного віку» [7, с. 19]. Основними методами тут є проєктна діяльність, мистецькі ігри, театралізація, інсценізація, методи співтворчості учителя та учнів, форми: свято, концертна діяльність, постановка дитячої опери, художньо-творчі заходи. Визначено використання методів, спрямованих на формування мистецької компетентності дітей та орієнтації в галузі мистецтва (розповіді, бесіди, обговорення, написання творів-описів); методів стимулювання й мотивації навчальної діяльності: створення ситуації успіху; методів мистецького навчання: словесні, образно-наочні, художньо-творчі: малювання музики, мистецька гра, стимулювання художнього сприймання, цілеспрямованої активізації художньої діяльності дітей. Організовано художньо-творчу діяльність молодших школярів основними засобами якої було «використання проєктних художньо-педагогічних технологій; мистецькі презентації, творчі проєкти, творчі вправи і завдання: «Малюємо звуки музики», «Я в мистецтві», «Казка про музику», «Музичні кольори», «Кольоровий звукоряд», «Фарби і музика»; метод гри, метод малювання музики, метод інсценізації та театралізації музичних творів, що сприяють активізації творчих здібностей учнів» [7, с. 20].

В результаті нашого дослідження, позитивну динаміку формування мистецької компетентності молодших школярів підтверджено у прикінцевому зрізі після завершення експерименту. Засвідчено, що учнів початкових класів у експериментальних групах із художньо-інтерпретаційним (високим) рівнем сформованості мистецької компетентності, після експерименту стало більше на 17,03%. Емоційно-формальний (середній) рівень виявлено у 39,73%, що на 2,25% більше, ніж до експерименту. Натомість, зменшилася частка дітей з елементарно-фрагментарним (низьким) рівнем на 19,27%. У контрольних групах динаміка не така значна. Отже, статистично доведено, що впровадження методики реалізації педагогічних умов формування мистецької компетентності дітей молодшого шкільного віку сприяє позитивній динаміці у рівнях її сформованості.

Висновки. Таким чином, професійна підготовка майбутніх учителів в контексті формування мистецької компетентності в учнів молодшого шкільного віку полягає в формуванні в них інтересу до мистецтва, вміння виховати і навчати засобами мистецтва, залучення до естетичної і художньо-творчої діяльності; розвитку відповідальності за збереження культурних надбань суспільства, естетичного світосприймання; інтелектуальне і духовне становлення особистості. Практична реалізація вимог Нової української школи зумовлює необхідність поряд із предметними компетентностями розвивати на уроках мистецтва й цілу низку ключових компетентностей, які виходять за рамки окремої освітньої галузі й потребують розробки відповідних міжпредметних методичних засад, розвиток пізнавальних й креативних здібностей дітей, духовному самовдосконаленні сучасного молодого покоління.

Література:

1. Барановська І. Г., Мозгальова Н. Г., Барановський Д. М., Бордюк О. М. (2021). Використання засобів ІКТ у процесі дистанційного навчання майбутніх учителів музичного мистецтва. *Наукові записки* : збірник наукових статей Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. Випуск СЛ (150). 226 с. (Серія педагогічні науки). С. 21-37 <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/35295>
2. Козир А. В. (2008), Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти: монографія. Київ : НПУ імені М. Драгоманова. 378 с.
3. Масол Л. М. (2006). Методика навчання мистецтва у початковій школі / Упор. Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Е. В. Белкіна, О. В. Калініченко, І. В. Руденко. Харків : Ранок. 256 с.
4. Савченко О. Я. (2009). Виховний потенціал початкової освіти / Посібник для вчителів і методистів початкового навчання. 2-ге вид., Київ : Богданова А. М., 226 с.
5. Старовойт Л. В. (2016). Художньо-творчий розвиток молодших школярів у процесі трудового навчання. *Scientific Journal «ScienceRise» Pedagogical Education*. Kharkiv. № 3/5(20). P. 58-63.
6. Рудницька О. П., Миропольська Н. Е. (1985). Критерії музично-естетичного розвитку дітей / *Початкова школа*. № 3. С. 38-43.
7. Тодосієнко Н. Л., Коваль Т. В., Граб О. Д. (2024). Арт-педагогіка в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: перспективи та творчий потенціал. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія*. Вінниця. Вип. 76. С. 19-27. <https://vspu.net/nzped/index.php/nzped>
8. Тодосієнко Н. Л. (2013). Формування естетичного сприймання у молодших школярів засобами поліхудожньої діяльності. *Zbiór raportów naukowych: Naukowe prace, praktyka, opracowania, innowacje 2013 roku* (30.12.2013 – 31.12.2013). Zakopane: Wydawca: Sp. z o. o. «Diamond trading tour», (132 str.). С. 11-13.
9. Щолокова О. П., Мозгальова Н. Г., Барановська І. Г. (2019). Інтерпретація музичних творів – методичний аспект. *Науковий вісник Південноукраїнського національного університету імені К. Д. Ушинського*. Одеса. Вип. 3 (128). С. 151-158.

10. Brovchak L. S., Likhitska L. M., Starovoit L.V., Todosiyenko N. L. (2020). Pedagogical potential of the arts complex in the process of formation of aesthetic perception of junior pupils. *Rezeknes Tehnologiji Akademija*. (Web of Science). Rezekne. Latvijas. Republika. C. 98–108. URL: <http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/4876/4535>.
11. Moskvichova, Y., Mozgalova, N., Shchokolova, O., & Baranovska, I. (2020). Historical Prerequisites for the Formation, Worldview, and Aesthetics of Romanticism: Specificity of the Ukrainian Model. *Journal of History Culture and Art Research*, 8(4), 300-312. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v8i4.2314>.
12. Lazarenko N., Kolomiets A., Palamarchuk O. (2020). Communication in the internet space: psychological aspect. *Information Technologies and Learning Tools* (Web of Science). Vol. 65, № 3. P. 249-261. <https://journal.iitta.gov.ua/mindex.php/itlt/article/view/2036>.
13. Petruk, V., Prozor, O., Sabadosh Y., Baranovska I., Kumargazhanova, S., Mussayeva, D. (2023). Statistical methods for evaluating experimental data on the use of mathematical competencies in study for a resilient economy | statystyczne metody oceny danych eksperymentalnych dotyczących wykorzystania kompetencji matematycznych w badaniach na rzecz odpornej gospodarki. *Informatyka, Automatyka, Pomiar w Gospodarce i Ochronie Środowiska*, 13 (3), p.p. 78-85 URL: <https://ph.pollub.pl/index.php/iapgos/article/view/3504>
14. Olexandr Romanyuk, Oksana Romanyuk, Roman Chekhmestruk, Pavlo Mykhaylov, Mariana M. KOvtonyuk, Iryna Baranovska, etc. Rendering of inhomogeneous volumes using perturbation functions, *Proceeding of SPIE*, Vol. 12467 (2022), Photonics Applications in Astronomy, Communications, Industry, and High Energy Physics Experiments, USA, 15–17 September 2022. 7 pages. 135-140 <https://www.spiedigitallibrary.org/conference-proceedings-of-spie/12476/1247600/Rendering-of-inhomogeneous-volumes-using-perturbation-unctions/10.1117/12.2659703.pdf>

TODOSIENKO Nataliia, BARANOVSKA Iryna.

Formation of artistic competence of children as a necessary component of professional training of future teachers.

The article reveals the peculiarities of the professional training of future teachers for the formation of children's artistic competence, the awakening of their interest in art, and their involvement in artistic and creative activities; the development of aesthetic tastes, a sense of responsibility for the preservation of the cultural heritage of society, and a holistic worldview; intellectual and spiritual development of the personality. The task of general art education is outlined as a subsystem of school education, which harmoniously combines education, upbringing, and development of children and youth by means of art and which is designed to prepare them for active participation in socio-cultural life and for further artistic and aesthetic self-education. Some functions of art education are considered, which is a mediator between socially significant cultural values and personal values of a person and ensures the acquisition of basic competencies in general cultural, artistic-cognitive, communicative, etc., forming the desire and ability for artistic and creative self-realization and spiritual self-improvement throughout life. It is emphasized that the integrative aspect of art education requires the ability to develop complex knowledge, which provides future teachers with a creative approach to artistic and artistic-aesthetic activity. The conceptual idea of developing the content of general art education, the goal of which is the holistic artistic and aesthetic development of the individual based on the interaction of various types of art and the coordination of knowledge, skills, and ideas, the acquisition of which is necessary for the formation of a multi-artistic and multicultural image of the world in the minds of students, has been studied. Aspects of the artistic and creative training of students of the faculties of arts majoring in "Musical Art" were analyzed. The obtained results of the training of future teachers for the use of art and creative and interpretive independent work, as well as artistic work with elementary school students and preschool children, are highlighted.

Keywords: artistic competence, art, future music teachers, junior school age, preschool age, artistic interpretation of works of art, aesthetic creativity, aesthetic competence, future teachers of musical art, younger school age, musical art.

References:

1. Baranovska I. H., Mozghalova N. H., Baranovskyi D. M., Bordiuk O. M. (2021). Vykorystannia zasobiv IKT u protsesi dystantsiinoho navchannia maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva. [The use of ICT tools in the process of distance learning of future music teachers]. *Naukovi*

zapysky : zbirnyk naukovykh statei Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Dragomanova. Vypusk SL (150). 226 s. (Seriiia pedahohichni nauky). S. 21-37 <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/35295> Pedahohika i psykhohohiia. Vinnytsia,. Vyp. 34. S. 321 [in Ukrainian].

2. Kozyr A. V. (2008), Professional skill of music teachers: theory and practice of formation in the system of multi-level education: monograph. Kyiv: NPU named after M. Dragomanov. 378 p. [in Ukrainian].

3. Masol L. M. (2006). Methodology of teaching art in elementary school / Ref. L. M. Masol, O. V. Haydamaka, E. V. Belkina, O. V. Kalinichenko, I. V. Rudenko. Kharkiv: Morning. 256 p.

4. Savchenko O. Ya. (2009). Educational potential of primary education / Guide for teachers and methodologists of primary education. 2nd ed., Kyiv: Bohdanova A. M., 226 p.

5. Starovoit L. V. (2016). Artistic and creative development of younger schoolchildren in the process of labor training. Scientific Journal "ScienceRise" Pedagogical Education. Kharkiv. No. 3/5(20). P. 58-63.

6. Rudnytska O. P., Myropolska N. E. (1985). Criteria of musical and aesthetic development of children / Elementary school. No. 3. P. 38-43.

7. Todosienko N. L., Kazmirchuk N. S., Malyov S.V. (2018). Ways of forming the aesthetic perception of younger schoolchildren by means of Ukrainian folklore. Modern information technologies and innovative methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems: collection. of science works of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi. Kyiv-Vinnytsia: "Planer" LLC. Vol. 51. P. 43-47 [in Ukrainian].

8. Todosiienko N. L., Koval T. V., Hrab O. D. (2024). Art pedahohika v konteksti nastupnosti doshkilnoi ta pochatkovoï osvity: perspektyvy ta tvorchyi potentsial. [Art pedagogy in the context of continuity of preschool and primary education: perspectives and creative potential]. *Naukovi zapysky Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho – Scientific Notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyi*. Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Seriiia : Pedahohika i psykhohohiia. Vinnytsia. Vyp. 76. S. 19-27. DOI: Retrieved from <https://vspu.net/nzped/index.php/nzped> [in Ukrainian].

9. Shchelokova O. P., Mozgalyova N. G., Baranovska I. G. Interpretation of musical works – methodical aspect. Scientific bulletin of K. D. Ushinsky National University of South Ukraine. Odesa, 2019. Issue 3 (128). P. 151–158.

10. Brovchak L. S., Likhitska L. M., Starovoit L.V., Todosiyenko N. L. (2020). Pedagogical potential of the arts complex in the process of formation of aesthetic perception of junior pupils. *Rezeknes Tehnologiji Akademija*. (Web of Science). Rezekne. Latvijas. Republika. C. 98–108. URL: <http://journas.rta.lv/index.php/SIE/article/view/4876/4535>.

11. Lazarenko N., Kolomiets A., Palamarchuk O. (2020). Communication in the internet space: psychological aspect. *Information Technologies and Learning Tools* (Web of Science). Vol. 65, № 3. P. 249–261. <https://journal.iitta.gov.ua/minindex.php/itlt/article/view/2036>.

12. Moskvichova, Y., Mozgalova, N., Shcholokova, O., & Baranovska, I. (2020). Historical Prerequisites for the Formation, Worldview, and Aesthetics of Romanticism: Specificity of the Ukrainian Model. *Journal of History Culture and Art Research*, 8(4), 300-312. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v8i4.2314>.

13. Petruk, V., Prozor, O., Sabadosh Y., Baranovska I., Kumargazhanova, S., Mussayeva, D. (2023). Statistical methods for evaluating experimental data on the use of mathematical competencies in study for a resilient economy | statystyczne metody oceny danych eksperymentalnych dotyczących wykorzystania kompetencji matematycznych w badaniach na rzecz odpornej gospodarki. *Informatyka, Automatyka, Pomiar w Gospodarce i Ochronie Srodowiska*, 13 (3), p.p. 78-85 URL: <https://ph.pollub.pl/index.php/iapgos/article/view/3504>

14. Olexandr Romanyuk, Oksana Romanyuk, Roman Chekhmestruk, Pavlo Mykhaylov, Mariana M. KOvtonyuk, Iryna Baranovska, etc. Rendering of inhomogeneous volumes using perturbation functions, *Proceeding of SPIE*, Vol. 12467 (2022), Photonics Applications in Astronomy, Communications, Industry, and High Energy Physics Experiments, USA, 15–17 September 2022. 7 pages. 135 -140 <https://www.spiedigitallibrary.org/conference-proceedings-of-spie/12476/124760O/Rendering-of-inhomogeneous-volumes-using-perturbation-unctions/10.1117/12.2659703.pdf>